

بسمه تعالی

درس شناسایی گیاهان دارویی، صنعتی و سمی

استاد مربوطه:

دکتر وهابی

تهیه و تنظیم:

خلیل حبشی - ارشد بیابان زدایی

موضوع: کاربرد های صنعتی و دارویی

گونه توس (غان) *Betula alba*

مقدمه

گیاهان دارویی

گیاهانی هستند که یک یا برخی از اندام‌های آنها حاوی ماده مؤثره است. این ماده که کمتر از ۱٪ وزن خشک گیاه را تشکیل می‌دهد، دارای خواص دارویی مؤثر بر موجودات زنده است. همچنین کاشت، داشت و برداشت این گیاهان به منظور استفاده از ماده مؤثره آنها انجام می‌گیرد.

✓ در ایران حدود ۸۰۰۰ گونه گیاهی موجود است که از این تعداد ۲۳۰۰ گونه جزء گیاهان معطر و دارویی هستند و از این تعداد ۴۵۰ گونه در عطاری‌های کشور به فروش می‌رسد.

شکل های مصرف گیاهان دارویی

1. استحصال مواد موثره در صنعت
2. گیاه خشک شده یا کنسرو شده
3. بصورت فرآوری شده توسط حرارت
4. گیاه تازه

روش تهیه برخی از اشکال مصرفی داروهای گیاهی:

1. جوشانده

2. خیسانده

3. دم کرده

خصوصیات توس

نام فارسی: توس

نام عربی: غان

راسته: راش سانان

خانواده: *Betulaceae*

جنس: *Betula*

گونه: *Alba*

خصوصیات گیاه شناسی:

قطر بیشینه ی تنه ۶۰ سانتی متر

بلندی بیست تا بیست و پنج متر

برگ‌های درخت توس بصورت ساده و به شکل لوزی، نوک تیز و دندانه‌دار.

میوه توس به صورت شاتوت دراز

پوست تنه توس سفید رنگ بوده که در سن بیست سالگی نوارهایی شبیه کاغذ از آن جدا می شود.

رویشگاه توس:

گونه‌های توس عموماً به صورت درخت و بوته‌های کوچک و متوسط می‌باشد که بیشتر در اقلیم‌های معتدل می‌روید. توس در قسمت‌های بالای نیم کره شمالی (اروپا و آمریکای شمالی) وجود دارد.

در ایران این درخت بصورت خودرو در جنگل‌های چالوس، در بخش‌هایی از بلندی‌های البرز مانند شهرستانک، دره‌ی اشترک و دره‌ی لار رشد می‌کند.

ترکیبات شیمیایی توس

1. بتولین موجود در پوست و برگ به مقدار ۱۴ درصد
2. کراوزول
3. کراوزوت
4. گایاکول
5. متیل سالیسیلات
6. فنل

قسمت هایی از توس که خاصیت دارویی و صنعتی دارند:

1. برگ

2. پوست

3. شیره

4. چوب

خواص شیره درخت توس

برای از بین بردن لکه های پوستی و بیماریهای پوستی استفاده می شود.

ناراحتی های مثانه و ورم آنرا از بین می برد.

روش استفاده

یک قاشق غذاخوری عصاره ی درخت غان را در یک فنجان آب ریخته و اجازه دهید

به مدت ۲۰ دقیقه دم بکشد.

روش مصرف: روزانه قبل از هر وعده ی غذایی یک فنجان

خواص برگ درخت توس

(۱) تصفیه کننده خون است .

(۲) تب بر است .

(۳) عرق آور می باشد .

(۴) داروی مفیدی برای سرما خوردگی است .

۵) دستگاه هاضمه را تقویت می کند و برای هضم غذا مفید می باشد.

۶) سرگیجه و سردرد را برطرف می کند.

۷) جوشانده آنرا می توان برای شست و شوی زخم ها بکار برد.

۸) کسانیکه پایشان عرق می کند باید هر روز پاها را در جوشانده برگ و پوست درخت توس قرار دهند

روش استفاده از برگ توس:

دو تا سه گرم برگ را با یک فنجان آب جوش دم کنید.

روش مصرف: یک فنجان دم کرده سی دقیقه قبل از هر وعده‌ی غذایی.

طول دوره مصرف: دو تا چهار هفته

خواص جوشانده برگ توس:

جوشانده ی گرم برگ و شاخه های نازک توس می تواند برای درمان سفتی و درد عضلات مورد استفاده قرار گیرد.

طرز تهیه جوشانده برگ درخت توس :

مقدر ۲۰۰ گرم برگ و جوانه درخت را در یک لیتر آب جوش ریخته و بگذارید آرام بجوشد تا حجم آن به نصف تقلیل یابد .

مقدار مصرف این جوشانده یک فنجان و نیم ساعت قبل از هر غذا است.

کاربرد پوست درخت توس:

روغن سیاه توس که از تقطیر پوست توس بدست می آید، یک داروی سنتی خوب برای بیماری های مزمن پوست به شمار می آید.

روش استفاده:

سی گرم پوست درخت توس را در یک لیتر آب ریخته و اجازه دهید با حرارت ملایم به مدت ده دقیقه بجوشد و سپس به مدت یک ساعت دم بکشد.

کاربرد چوب درخت توس :

صنعت

خانه سازی

تهیه کاغذ در قدیم

1. فرایندهای برداشت، خشک کردن و فرآوری گیاهان دارویی و معطر. انتشارات دانشگاه شهید بهشتی تهران. ۴۸۰ ص
2. - گیاهان دارویی - ترجمه ساعد زمان - انتشارات ققنوس - ۱۳۷۶
3. صمصام شریعت، هادی و معطر، فریبرز - درمان با گیاه - انتشارات مشعل - ۱۳۷۶
4. رجحان - محمد صادق - دارو درمان گیاهی - انتشارات علوی - ۱۳۷۸
5. صمصام شریعت، هادی - پرورش و تکثیر گیاهان دارویی - انتشارات مانی ۱۳۷۴
6. ویکی پدیا انگلیسی
7. کتاب جنگل های ایران نوشته دکتر حبیب الله ثابتی ص ۱۱۰
8. پایگاه جامع اطلاع رسانی پزشکان ایران <http://www.irteb.com>

باتشکر از توجه شما

